

3. Стрільянини у школах. Наймасовіші трагедії останніх років. *BBC NEWS УКРАЇНА*. 11.05.2021. URL: <http://surl.li/qbbnk> (дата звернення: 14.03.2024).

4. Україна – в лідерах серед країн Європи, де поширений шкільний булінг. *Новини України*. 31.10.2018. URL: <http://surl.li/qbbnx> (дата звернення: 14.03.2024).

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-388-3-12>

ОСМИСЛЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ УКРАЇНСЬКОЇ ФІЛОСОФІЇ

Письмиченко Марія Олександрівна

студентка I курсу факультету права та економіки

Науковий керівник: Крижановська Тетяна Олександрівна

кандидат філософських наук,

доцент кафедри мистецтвознавства та загальногуманітарних дисциплін

Міжнародний гуманітарний університет

м. Одеса, Україна

Осмислення особливостей української філософії є важливою та актуальною темою з урахуванням того, що на сьогоднішній час багато уваги приділяється обговоренню нагальних питань філософського осягнення сутності та особливостей української культури, історії, традицій, ментальності тощо. Це підтверджує масова зацікавленість цими проблемами, праці сучасних українських філософів, культурологів, істориків, етнологів, письменників, а також звернення до філософії представників самих різних професій, соціальних прошарків та груп. Але ця дискусія завжди буде актуальною, бо багато елементів ментальності та внутрішнього світу українського народу закладено в ній.

Щоб поглибити питання актуальності проблеми треба проаналізувати історичні відомості про дослідження філософії в працях українських митців. Насамперед, ця наука набувала важливого значення в історичній свідомості українців та фактично навіть формувала життя, звичаї та побут. Раніше було сказано, що нашому народу віддається достатньо часу на обговорення пізнання філософської сутності саме нашої нації. Але зауважимо, що це була, наче особлива форма самоусвідомлення національної культури в Україні, тим паче українська філософія посідає важливе місце в історії людської цивілізації, бо має абсолютно індивідуальний та особливий характер філософських можливостей та думок наших великих людей, зокрема Григорія Сковороди, Миколи

Костомарова, Памфіла Юркевича, Лесі Українки, Івана Франка, Василя Зеньківського, Дмитра Чижевського, Георгія Флоровського та багатьох інших.

Але, все ж таки, на мою думку, скільки б часу не віддали на обговорення цього питання – нам ще далеко до підсумкового підтвердження нашої сутності, особливостей ментальності та її проявів в українській філософії. Здається, що проблема у тому, що ми прагнемо бути почутими. Так чи інакше, абсолютно всі народи пережили малі та великі помилки. Народ, який за своїм стилем належить одній культурі, називаємо нацією і вже одним цим словом відрізняємо від утворень, що мають місце до і після культури. Тому будь-яка культура має гостре відчуття того: чи належить до неї певна людина, чи ні. Саме через культуру людина підноситься над силами природи і стає творцем свого буття [1, с. 6].

Метою даної роботи є виокремлення та коротке осмислення особливостей української філософії, ознак її індивідуальності та важливості для культури.

Почнемо з періодизації. Перша ступінь – християнська (хоча є й дохристиянська, яка покладає у собі в основному традиції язичництва, відповідно до хрещення Русі). Цей період присвячується християнському типу культури та притаманнію питань людини та релігії.

Другий період – культурологічний (Відродження). Час припадає на добу козаччини XVI–XVIII ст. Звідси й назва: масовий друк книжок, розвиток та широке поширення усної творчості, відкриття закладів, зокрема Києво-Могилянської академії. Також треба додати започаткування нових стилів у мистецтві, таких як ренесанс та бароко [1, с. 15–24].

Третім періодом окреслимо філософію Нового часу. Про зародження нової інтелектуальної культури, що ґрунтувалася на осмисленні реальної дійсності, свідчить діяльність Кирило-Мефодіївського товариства [1, с. 15–24].

Через час існування нашої нації пройшло багато особливостей нашої української філософії, в основному пов'язаних з нашою ментальністю. Можливо, найважливіша риса – кордоцентризм. Цей стержень, що фактично характеризує наш народ, полягає в емоційному сприйнятті світу, не стільки головою, як серцем. Українське мистецтво, література, музика та багато всього іншого сконцентровано в основному на почуттях та емоціях, які визиває наша культурна специфічність. В основному всі події з нашої історії супроводжувалися трансляційними елементами усної народної творчості, де українці описували події такими, які вони б не були, печальними чи радісними. Ще кілька особливостей – позитивне ставлення до релігії, шанування духовних цінностей (не дивлячись на, фактично, насильницьке нав'язування нам християнства свого часу). А також схильність до моральних настанов та життєвого повчання [3, с. 360]. Дуже хотілося б зазначити, що попри певні зв'язки української

філософської думки з російською філософією, вона заявила про себе як система іншого світосприйняття й світорозуміння, яка відповідає потребам українського суспільства. Тобто вона фактично завжди була самостійною та індивідуальною опорою для мислення українців [3, с. 362].

Ще одна важлива риса нашої філософії – антеїзм. Важливе ставлення українського етносу до природних явищ, ототожнення свят, традицій, побуту та буденності з нею. З цим також пов'язана наша жага до свободи, бо рідні краї закохують з першого погляду людину, яка планує це все захищати, не зраджуючи своїм моральним принципам, релігійним нормам та завжди тримати за собою слово.

Це бажання бути почутими, я би теж назвала нашою особливістю. Воно не схоже до такого бажання інших народів, бо ми в першу чергу робимо це для себе та розвитку нашої філософської думки та передавання її з покоління в покоління нащадкам, збільшуючи обсяг культурної обізнаності та індивідуалізації. Внесення особливого змісту у нашу культуру, філософію, мистецтво багатьма митцями, філософами, архітекторами, письменниками, співаками тощо. Все це поєднання в собі всіх особливостей.

Щодо риси опису подій такими, якими вони є насправді, без прикрас також грає роль екзистенційність. Особливість переживання життєвої ситуації на гострому емоційному рівні, з передаванням почуттів всього народу політичним, творчим та іншими способами. Зокрема за допомогою філософії також, поширюючи знання про власний спосіб життя та проблеми, які конкретно нас турбують [4].

Висновком даних тез стане те, що розвиваючись, українська філософія набула особливих здібностей та рис, притаманних нашій нації, набутих розвитком нашої ментальності. Рухаючись своїм особливим історичним шляхом ми знайшли сенс у чуттєвому пізнанні світу та розповідаємо про себе за допомогою нього. В цьому є і практичний сенс, отож нам корисно пізнати власні риси, які відрізняють нас від інших своєю індивідуальністю та неповторністю, надають можливість підтримувати свою національну ідентичність. У цьому й допомагає філософське надбання українських дослідників, що допомагає знайти свій шлях, обґрунтовувати проблеми, ставити вічні та нові запитання за допомогою бесід та дискусій.

Література:

1. Горський В. С. Історія української філософії : курс лекцій. К. : Наукова думка, 1996. 286 с.
2. Розвиток філософської думки в Україні : навчальний посібник / за ред. проф. Ю. М. Вільчинського. К. : КНЕУ, 2014. 327 с. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/32610712.pdf>

3. Саух П. Ю. Особливості української філософської думки другої половини XIX століття. Modern directions of scientific research development. Proceedings of the 15th International scientific and practical conference. VoScience Publisher. Chicago, USA. 2022. Pp. 359–363.

4. Українська філософія : лекція. Навчальний портал НУБІП України. 2006. URL: <https://elearn.nubip.edu.ua/mod/book/view.php?id=324007>

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-388-3-13>

ОСОБЛИВОСТІ ЛЮДСЬКОГО СПІЛКУВАННЯ У ПРОСТОРИ СУЧАСНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ РЕАЛЬНОСТІ

Семко Яна Сергіївна

*кандидат філософських наук,
доцент кафедри мистецтвознавства
та загально-гуманітарних дисциплін
Міжнародний гуманітарний університет
м. Одеса, Україна*

Визначення сучасної соціально-комунікативної дійсності дуже різноманітні. У зв'язку з тим, що велику роль у сучасному комунікативному універсумі починають відігравати високотехнологічні засоби зв'язку, деякі дослідники відзначають тенденцію дегуманізації людського спілкування. Згідно з іншим напрямом думки – технічні розширення людських комунікативних здібностей самі набувають рис, властивих людині. На наш погляд, ця суперечність не є абсолютною і може бути знята в результаті розуміння сучасної комунікативної реальності як реальності взаємодії.

Важко сказати, що людина стикається з реальністю віч-на-віч. Вона бачить її завдяки очам, зображення яких обробляється і конструюється мозком. Людина створює систему у акті спостереження. Соціальна ж система створюється в акті комунікації. Соціальний простір вибудовується комунікацією. Людина занурена у соціальне настільки, наскільки занурена у комунікацію.

Комунікація є найголовнішим соціальним механізмом, формою, що зумовлює соціальну взаємодію; першопринципом та рушійною силою соціального порядку та соціальної реальності. Комунікація – матерія соціального існування, яка проявляється у безлічі форм та технологій, що